

Väkevä Jouni

20.6.2016

52/16/L/A

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi
jukka.vanhanen@vm.fi

Lausuntopyyntö 17.5.2016, VM046:00/2016

Hallituksen esityksen luonnos metsälahjavähennykseksi

Pyydettyä lausuntona hallituksen esityksen luonnokseen Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

1 Tausta ja tavoitteet

Hallitusohjelman tavoitteena on monipuolistaa ja lisätä puun käyttöä 15 miljoonalla kuutiometrillä vuodessa sekä kasvattaa puun jalostusarvoa. Lisäksi tavoitteena on kasvattaa metsätilakokoa, millä tähdätään yrittämäisen metsätalouden harjoittamiseen ja metsien hyvään hoitoon. Puun tarjontaa on tarkoitus lisätä kehittämällä metsänomistusrakennetta, mihin tähdätään muun muassa edistämällä sukupolvenvaihdoksia ja lyhentämällä perikuntien elinkaarta.

Vastaavia tavoitteita on kirjattu myös *Kansallinen metsästrategia 2015*:een, jonka tavoitteena on lisätä aktiivisen ja yritysmäisen metsätalouden harjoittamista, kasvattaa tilakokoa ja parantaa metsänomistusrakennetta tukemaan nykyistä paremmin metsien aktiivista käyttöä. Tilakoon kasvutavoitteena on nostaa yksityisten, yli 50 ha tilojen ja yhteismetsien yhteenlaskettu pinta-ala 70 %:iin vuoteen 2025 mennessä. Niiden yhteenlaskettu osuus pinta-alasta on tällä hetkellä noin 58 %.

Tilarakenteen kehittäminen parantaa sekä metsätalouden että metsäteollisuuden toimintaedellytyksiä. Riittävä tilakoko luo edellytykset aktiivisen, ammattimaisen ja kannattavan metsätalouden harjoittamiselle, mikä lisää puun tarjontaa markkinoille ja tehostaa puun tuotantoa.

Tutkimusten mukaan suuret tilat tekevät puukauppaa säännöllisemmin ja kauppakohtaiset puumäärät ovat suurempia verrattuna pienempiin tiloihin. Säännöllisen puun myynnin lisäksi suurempi tilakoko mahdollistaa metsätalouden mittakaavaetujen hyödyntämisen, mikä lisää metsätalouden kannattavuutta. Vastaavasti puuraaka-aineen hankinnassa kustannustehokkuus paranee, mikä näkyy tehokkuushyötyinä kaikissa hankintaketjun vaiheissa niin puun ostossa, korjuussa kuin kuljetuksessakin.

Väkevä Jouni

20.6.2016

52/16/L/A

Yksityismetsät ovat metsäteollisuuden merkittävin raaka-ainelähde. Noin 70 % metsäteollisuuden koko puuraaka-aineen tarpeesta hankitaan yksityismetsistä. Niillä sijaitsee myös valtaosa eli noin 80 % kotimaan metsien hakkuiden lisäyspotentiaalista.

Rakenteilla olevat investoinnit nostavat puuraaka-aineen tarvetta nopeasti lähivuosien aikana. Lisätarpeen kattaminen yksityismetsien puulla merkitsee noin viidenneksen lisäystä nykyiseen teollisen ainespuun hankintaan yksityismetsistä. Lisäksi suunnitteilla on useita investointihankkeita, jotka lisäävät puun kysyntää edelleen, mikäli hankkeet realisoituvat.

Metsien omistuksen pirstoutuminen on jatkunut Suomessa vuosikymmenien ajan eikä kehitystä ole pystytty toistaiseksi pysäyttämään. Metsätilat jakautuvat tyypillisesti joko suoraan sukupolvenvaihdoksessa tai perinnönjaossa tai kun yhteisomistuksessa oleva tila jaetaan osakkaiden kesken. Suomessa peräti 85 prosenttia tiloista vaihtaa omistajaa perheen tai suvun sisällä. On tärkeää hyödyntää kaikki lainsäädännön tuomat mahdollisuudet kääntää tilakoon kehitys kasvuun ja pysäyttää pirstoutumiskehitys.

2 Teollisuuden kannanotot huojennusmalliin

Metsäteollisuus pitää metsälahjavähennysmallia toimivana ja sen käyttöönottoa perusteltuna.

Esitetty huojennusmalli edesauttaa osaltaan hallitusohjelman tavoitteiden saavuttamista koska se ohjaa metsien omistusrakennetta oikeaan suuntaan kohti suurempaa tilakokoa ja toimii samalla kannusteena hyvään metsien hoitoon ja hakkuumahdollisuuksien hyödyntämiseen. Puun tarjontaa vahvistava vaikutus tukee metsäteollisuuden puuhoitoa ja uusien investointien toteutusta.

Esityksessä on analysoitu selkeällä tavalla muita huojennusmekanismeja vaihtoehtona metsälahjavähennykselle ja niiden toimivuutta asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa. Metsäteollisuus yhtyy tehtyyn analyysiin ja pitää johtopäätöksiä perusteltuina.

Metsäteollisuus pitää nykyisen käytössä olevan metsävähennyksen tasoa toimivana eikä kannata sen laajentamista. Laajentaminen tulisi kasvattamaan edelleen metsätilojen kysyntää ja vähentämään tarjontaa, mikä tulisi entisestään vääristämään metsätilamarkkinoita. Metsätilamarkkinoiden rajoitteena ei ole tilojen kysyntä vaan niiden tarjonta, johon metsävähennyksen kasvattaminen ei edistäisi.

Tilan tuottoarvolle asetettu vähimmäisvaatimus on oikealla tasolla

Esitysluonnoksen mukainen metsän tuoton raja-arvo 40 000 € on toimiva alaraja huojennuksen saamiselle. Rakennekehityksen aikaansaamiseksi on perusteltua asettaa huojennukselle ehtoja, jotka ehkäisevät tilojen jakamista ja kannustavat kasvattamaan tilakokoa. Tilan vähimmäistuoton

Väkevä Jouni

20.6.2016

52/16/L/A

raja-arvo toimii tasapuolisena kriteerinä huojennuksen saamiselle. Alaraja johtaa pinta-alavaatimukseen, joka eteläisessä Suomessa on lähellä nykyistä tilojen keskikokoa. Taso on hyvä lähtökohta tilakoon kasvattamiselle. On myös perusteltua asettaa 100 ha raja, jonka ylittävä osa oikeuttaa aina huojennukseen.

Esityksen mukaisella tuottoarvon raja-arvolla saavutetaan hyvä kattavuus eli huojennuksen piiriin pääsisi lähes puolet yksityismetsien metsämaan pinta-alasta ja lähes viidennes metsätilojen lukumäärästä.

Mikäli raja-arvoa laskettaisiin, johtaisi se kattavuuden paranemiseen, mutta samalla ohjausvaikutuksen väistämättömään vesittymiseen tilarakenteen kehityksen kannalta. Lyhyellä tähtäimellä puun myyntiin kannustavaa vähennyspohjaa syntyisi alemman raja-arvon myötä enemmän, mutta metsäteollisuus näkee olennaisemmaksi saada aikaan pysyvää rakennekehitystä ja tilakoon kasvua, mikä johtaa pitkällä tähtäimellä ammattimaisen ja aktiivisen metsätalouden harjoittamisen kasvuun.

Esityksen mukaan saadun huojennuksen menettää takautuvasti, mikäli jatkaja luopuu yli 10 % osuudesta tilasta ennen 15 vuoden määräaika. Periaate ja siihen esitetyt poikkeukset ovat perusteltuja.

Tuottoarvon määrittäminen saajaa kohden on välttämätöntä, jotta pirstoutumiskehitys pysäytetään

Tuotto-arvon tulee esityksen mukaan täytyä saajaa kohden, mikäli tila siirtyy useammalle jatkajalle. Vaatimus on välttämätön, jotta saavutetaan ohjausvaikutusta, joka vähentää tilojen pirstomista. Tiloja jaetaan tyypillisesti heti sukupolvenvaihdoksen yhteydessä tai sitten myöhemmässä vaiheessa, kun syntynyt yhteisomistusta puretaan osakkaiden kesken. On tärkeää, että huojennus ohjaa mahdollisimman paljon metsätilan siirtämistä yhdelle jatkajalle yhteisomistuksen sijasta.

Huojennuksen kriteerit ohjaavat hakkuumahdollisuuksien hyödyntämiseen

Vähennyksen saamiselle asetettu 15 vuoden määräaika ohjaa hyödyntämään vähennyspohjaa suunnitelmallisesti ja tehostaa siten puun markkinoille tuloa. Sen asettaminen on perusteltua, jotta huojennuksen vaikuttavuus parane. Esitetty määräaika on riittävä hakkuiden toteuttamiseen ja vähennyspohjan hyödyntämiseen.

Esityksen mukainen 50 %:n maksimivähennys puhtaasta pääomatulosta on perusteltu taso, joka lisää huojennuksen vaikuttavuutta puun tarjontaan.

Väkevä Jouni

20.6.2016

52/16/L/A

Malli ohjaa omistajien ikärakennetta oikeaan suuntaan eikä rajoita metsätilojen tarjontaa markkinoille

Huojennuksen kohdentaminen vain elinaikana tehtäviin sukupolvenvaihdoksiin ohjaa metsänomistajien ikärakenteen nuorentumiseen tehokkaasti. Lisäksi se ennaltaehkäisee kuolinpesäomistuksen syntymistä. Molempien ohjausvaikutusten odotetaan edesauttavan aktiivisen metsätalouden harjoittamisen kasvua ja edellä kuvattujen hyötyjen saavuttamista sekä tukevan siten metsäteollisuuden puuhuoltoa.

Huojennusmallin etuna on, että se ei rajoita metsätilojen tarjontaa vapaille markkinoille perhepiirin ulkopuolelle. Huojennus ei tuloudu verotettavaksi tuloksi, jos tila myydään vaaditun 15 vuoden määräajan kuluttua umpeen.

Yhteismetsäosuuden jääminen huojennuksen ulkopuolelle on merkittävä puute

Esityksen merkittävänä puutteena on, että huojennus ei koske yhteismetsäosuuden lahjoitusta jälkipolvelle. Yhteismetsien jääminen muita heikompaan asemaan jarruttaa merkittävästi uusien yhteismetsien perustamista. Negatiivinen kehitys kohdistuu erityisesti suuriin perhemetsäomistuksiin, joiden omistusjärjestelyihin yhteismetsäomistus on usein toimivin ratkaisu ja tehokkain keino ehkäistä suurten tilojen jakamista. Kehityksen seurauksena menetetään tehokkaan omistusmuodon hyödyt ja metsätilojen pirstoutumiskehitys etenee voimakkaammin. Lisäksi seurauksena voi olla nykyisten perheomistuksessa olevien yhteismetsien purkamisprosesseja, jotta saavutetaan metsälahjavähennyksen huojennuksen hyödyt tulevaisuudessa sukupolvenvaihdoksissa.

Yhteismetsäomistus täyttää erinomaisesti metsänomistusrakenteelle asetetut metsäpoliittiset tavoitteet. Sitä lisäämällä saavutetaan pysyväluontoisia tuloksia ja toimiva omistusrakenne, joka tarjoaa tehokkaan suojan pirstoutumista vastaan tulevaisuudessa sukupolvenvaihdoksissa. Omistusmuodon lisääminen on yksi *Kansallinen metsästrategia 2025:n* tavoitteista.

On erittäin tärkeää hakea nopeasti ohjausmekanismit, joilla varmistetaan yhteismetsäomistuksen tasapuolinen asema suhteessa suoraan metsänomistukseen ja tehokkaan omistusmuodon kasvu tulevaisuudessa, kun uusi metsälahjavähennys otetaan käyttöön.

Metsäteollisuus ry

Timo Jaatinen
toimitusjohtaja